

Naša vas Organizacija dela v Jugoslaviji

Jugoslavija se smatra v splošnem kot bogata dežela. Sekula Zečević, beograjski trgovec in poslanec Jugoslovanske nacionalne stranke, je izdal knjigo, ki zastopa nasprotno tezo. Kje je resnica? Je li Jugoslavija bogata ali revna dežela? Odgovor ni težak. Jugoslavija je bogata na skoro da neizčrpni naravnih zakladih, toda revna na kapitalu, na konstruktivnih organizacijskih talentih, na uporabnih možnostih talenta in delovnih sil. Ze Kozarac je napisal pred svetovno vojno roman »Mrtvi kapital«. Danes je pa v združeni državi postal ta problem še važnejši. Zečević, ki je praktičen trgovec in dober jugoslovanski rodoljub, obravnava ta problem popolnoma neromantično, realistično in praktično. Mogoče je njegov pesimizem še prevelik. Toda v deželi, v kateri se pri presojevanju perečih vprašanj malokdaj uporablja zlata srednja pot, se to ne sme šteti preveč za zlo. Gotovo je, da knjiga ni izšla izpod peresa modrojočega narodnega gospodarja, marveč se ji pozna, da je njen pisatelj mož praktičnega življenja.

Sekula Zečević, polnokrven Hercegovinec, toda brez smisla za epično širino in romantiko svojih rojakov, ima izredno globok čut za gospodarska dejstva. V kratki razpravi se dotakne najvažnejših gospodarskih problemov Jugoslavije in kritično ocenjuje gospodarsko politiko jugoslovanskih vlad v preteklih časih; to zlasti glede agrarne in kolonizacijske politike. Tudi industrijsko politiko vrednoti v svoji knjigi ter ostro graja zlasti preplavljanje Jugoslavije po tujem kapitalu. Če bi bili tuji resnični prijatelji naše države, bi vprašali Jugoslovane: »Kaj delate in kaj ste že storili? Kakšne so vaše ceste, vaši mostovi in vaše železnice? Kako živi vaš kmet, kako dolgi so vaši prekopi in koliko rek ste že regulirali?«

In tako prihaja Zečević k osrednjemu problemu svoje knjige. Neizmeren je čas, ki se v Jugoslaviji izgublja. Da se zajezijo ta ogromna škoda, je samo ena pot — obvezna delovna služba. Neizrabljen čas je v Jugoslaviji največje bogastvo, ki se mora v njeno korist uporabiti. Delovna služba ima pa v

1 Sekula Zečević: »Siromaštvo Jugoslavije«, Beograd 1936. Cena ca. 28 dinarjev.

Jugoslaviji zelo nesimpatičnega prednika — kuluk, ki je v svoji primitivnosti samo škodoval ideji delovne službe. Kljub temu je zasebna pobuda dosegla že lepe uspehe. Profesor Lazar Popović se je posvetil organizaciji akademskih delovnih čet, v Hercegovini gradi Čedomir Milić s svojimi Sokoli hiše, vodnjake in sanacijske objekte, ki pomenijo za hercegovinske vasi pravo dobroto.

Zečević je seveda zagrabil problem v celoti. Zasnoval je velikopotezen načrt za jugoslovansko delovno službo. Ta naj bi se (kakor na Poljskem) organizirala iz vojnega ministrstva. Ta delovna služba naj bi zaposlila moške in ženske in sicer za dobo šestih mesecev. Tudi pravne cilje naj bi ta služba zasledovala; smoteno naj bi gojila čut za sistematično, socialno in kolektivno delo vseh jugoslovanskih državljanov. In prav to je Kolumbovo jajce Jugoslavije.

Zanimivo je, da postavlja Zečević tudi finančni načrt za javna dela, ki naj se izvrše s pomočjo delovne službe. Ta načrt nalikuje do pičice Mussolinijevemu obveznemu posojilu s pritegnitvijo tudi nepremičnin.

Originalna knjiga, ki obravnava siromaštvo Jugoslavije, predlaga pa istočasno reformne načrte, se mora vsekakor pozdraviti, ker skuša služiti novim vrednotam. Zato predstavlja rodoljubno delo, ki ga je treba temu primerno ceniti. Sile preteklosti ne smejo hromiti jugoslovanske gospodarske moči, ki potrebuje takih praktičnih moči in knjig.

Op. ur. Ponatiskujemo to oceno, ki jo je spisal Bogumil Vošnjak za »Prager Presse«, da opozorimo na delo, ki je vredno zaradi svoje aktualne vsebine, da si ga nabavi vsak učitelj, ki bi se rad nekoliko orientiral po sodobnih gospodarskih problemih naše domovine in to brez ozira na to, ali kdo soglašajo s pisateljevimi reformnimi načrti ali ne. Mimo teh ima knjiga veliko vrednost kot objektivni informator suhih gospodarskih dejstev. Iz vsebine naj omenimo, poleg drugih, sledeča poglavja: Agrarna reforma, iseljenstvo in iseljenici, poljoprivreda in poljoprivredni proizvodi, melioracija zemljišta, stanje naših šum in šumarstva, naša unutrašnja politika, smisao i veličina našeg siromaštva itd.

Splošne vesti

SNOVANJE PODPORNEGA FONDA SE NADALJUJE.

Sprejme se predlog o ustanovitvi obrambnega fonda in sicer po 2 dinarja mesečno od člana. (Sresko društvo Murska Sobota.)

Članarina se zviša za 3 dinarje mesečno v svrhu osnovanja podpornega fonda. En dinar gre sekciji, dva dinarja ostaneta društvu. Ko izterjamo vse dolžnike, vložimo v sekcij-ski podporni fond ponovnih 1000 dinarjev. (Sresko društvo za Črnomelj in Metliko.)

— Velike priprave uradnih učiteljskih konferenc se vršijo sedaj v novembru v dunavski banovini. Konference se vrše za več srezov skupaj in so poleg nadzornikov prisotni vsi učitelji iz srezov. Na te konference prihajata tudi načelnik ministrstva prosvete za osnovni pouk in načelnik za srednješolski pouk. Načelnik za osnovni pouk govori še posebej na teh uradnih konferencah. V Novem Sadu je na taki konferenci poročal sreski nadzornik o temi: »Vloga učiteljev v naši državi«, a profesor učiteljskega g. Jovanović o temi: »Učitelji in politika s stališča znanstvene pedagogike.« Te konference niso združene z organizacijskimi zborovanji, ki bodo prirejena posebej.

— Velik interes za JUU se je pokazal v Beogradu s strani učiteljev, ki so bili zadnji čas premeščeni v ministristvo prosvete. Vsi ti so se na skupni listi prijaviili za članjenje v JUU v II. šolskem srezu, čeprav spadajo v I. šolski srez. Kar 50 se jih je prijaviilo na ta način za vpis. Velika stanovska zavest služi za vzor! V II. šolskem srezu je namreč zmagal pri volitvi uprave z 32 glasovi večine bivši predsednik JUU Pera Vuksanović, ki je bil še nedavno upravitelj, a je sedaj učitelj v Beogradu. Pred vojno in med svetovno vojno je bil 7 let narodni poslanec in mu ta leta niso všteta kakor sedanjim poslancem.

»Potrebni so nam močni moralni značaji, polni nrvnih vrlin — brez tega ni napredka, ni zdravega življenja in je vse le navidezno, lažljivo in izumetničeno.«

Kralj Peter I., učiteljem 6. avg. 1930.

— »Preganjanje nacionalnega učiteljstva v Sloveniji.« Pod tem naslovom prinaša »Slovenec« vest iz Beograda od 3. nov., s katero, kot pravi, razkrinkuje demagogijo, ki z njo skuša operirati naše »nacionalno« učiteljstvo med nepoučeno srbsko javnostjo. Prvi del tega poročila obravnava položaj do svetovne vojne in je dobila s tem srbska in hrvatska javnost prvič resnično sliko o razmerah med učiteljstvom v Sloveniji. — Dobro je razumela

šanja do zadnjih možnosti. S takim duhovnim bogastvom je bil oblagodarjen pokojni Friderik Repovš. Krepke poteze njegove zunanosti, kakor tudi preudarnost besed so dokaz, da je prebivala v zdravem telesu zdrava in poštena duša. Iz njegovih ust ni nikdar prišla žaljiva beseda, marveč le rahel očitek ali opomin, da nisi govoril ali delal dobro. Nerazumljivo bo vsem, ki jim niso bili znani vzroki obolenosti, kako je mogla nesrečna usoda tako hitro streti odporno, zdravo telesno moč pokojnikov.

Pokojni Repovš je bil vsem, ki smo ga poznali, vzor poštenjaka in pravičnika. Nobenega odgovora ni ostal dolžan, prav mirno, a krepko je poudaril s svojo odločno besedo vsako pravilnost dejanskega položaja v družbi tovarišev in znancev. Tudi v drugih krogih je ostal to, kar je bil po srcu in prepričanju: Zagovornik učiteljskega stanu, četudi njegova odločna beseda ni vsakemu ugajala. Bil je lovec in zato so ga lovski krogi prav dobro poznali ne samo kot lovca, marveč tudi kot dobrega družabnika.

V šoli je bil natančen, miren, dostojen. Kot sin ljubljanskega obrtnika se je zlasti spoznal v delokrogu strokovnega nadaljevalnega šolstva. Velik delež na napredku tega šolstva gre Repovšu, ki ni znal vajencev samo učiti, ampak tudi vzgajati. Spoznal je važnost strokovnega nadaljevalnega šolstva ter je vse delovanje v tem oziru naslonil na temelje osnovnošolskega pouka. Tako mu ni bila ta šola le formalna zunanja zadeva, nego vsebina, prilagodena duševnim sposobnostim vsakega vajenca.

javnost, da se hoče avtor s temi članki opravičevati zaradi premestitev. V kolikor se avtor hvali, da je to »prava resnična slika«, je treba pripomniti, da je pozabil na važno poglavje izpred vojne — na delitev prejemkov — po previdnosti...

»Učitelj ostani za svojim plotom, za tistim, ki sta mu ga postavila cerkev in ljudstvo.«

Ivan Cankar, Zbrani spisi, 14. zvezek, str. 253.

— Zagrebški učitelji obsojajo pisanje »Narodne prosvete«. Tako smo objavili v zadnji številki »Učiteljskega tovariša«. Zakaj? Zato, ker odločno nastopa proti stanovski nezavednosti in neznačajnosti in energično brani stanovske interese. Najzanimiveje je to, da so se po teh napadih začeli javljati novi naročniki za »Narodno prosveto«, ne samo iz srbskih, temveč tudi iz drugih banovin. To je najboljši odgovor na take napade!

— »Narodna prosveta« prinaša sklepe in poročila o osnovanju podpornih fondov s strani sreskih društev v dravski banovini ter se jako pohvalno izjavlja o tem in stavlja za vzor in vzgled drugim.

— Pokret »Naš glas«, ki prikazuje novo, sveže življenje v organizaciji JUU v dravski banovini, vzbuja v Beogradu zanimanje in odobravanje, kot znak svežih sil in svežega duha za JUU.

— Češkoslovaška številka slovenskega pedagoškega mesečnika. »Narodna politika«, ki

izhaja v Pragi, prinaša pod gornjim naslovom obširno poročilo o zadnji številki »Popotnika«, ki opisuje pedagoško ekskurzijo po CSR. V isti številki so tudi informativni članki o češkoslovaškem šolstvu. Pisec članka, g. Emanuel Lippert, v toplih besedah pozdravlja stremljenje slov. učiteljstva in pomen objav v »Popotniku« za zbliznanje.

— Važna predavanja. Jugoslov. profesorsko društvo, sekcija Ljubljana bo v letošnjem šol. letu 1936./37. priredilo periodična javna predavanja, in sicer: 1. Dr. J. Solar, O kulturi jezika v šoli, 18. nov. 1936. — 2. Srečko Brodar, O arheoloških izkopavaninah pri nas, 16. decembra 1936. — 3. * * *. O slovenski historiografiji, 20. januarja 1937. — 4. Prof. Sovrč, O vplivu klasicizma, 17. febr. 1937. — 5. Dr. St. Gogala, O liku profesorja, 17. marca 1937. — 6. Prof. Etbin Bojcek, Pedagoški problem srednje šole, 14. aprila 1937. — 7. Dr. J. Solar, Šola in knjige, 28. aprila 1937. — Predavanja se bodo vršila v dvorani Okrož. urada za zavarovanje delavcev ob 20. uri zvečer. Vstopnine ni.

NOV PROSVETNI HRAM V MARTINJVRHU.

»Če boste o našem delu govorili in pisali, Vas prosim, da predočite javnosti razveseljivo dejstvo, da živi na meji naše domovine, daleč od centra kulture in civilizacije dobro in žilavo slovensko ljudstvo, ki je sposobno za ceno kulture doprinesati velika dela in velike žrtve. To in edino to se mi zdi dovolj važno,

Koliko lepih pomladanskih popoldnevov smo prebili na tvojem domu, kjer si nam stregel z vsem veseljem in ljubeznijo. V šoli si bil dober tovariš in vesten dijak — vsi smo te ljubili, radi so te imeli tudi naši profesorji.

Ko so se zaprla za nami šolska vrata in smo si stisnili roke — v slovo? Ne na skrajšnje svidenje! Takrat nismo slutili, da smo se za večno ločili.

Polni idealizma smo nastopili vsak svojo pot. Veselili smo se s teboj vred, ko si dosegel svoj cilj. Dobil si službo na Ojstrici. Četudi si večkrat občutil samoto, bilo je prvo službeno mesto, korak je bil napravljen. Prenasal si težke dni enako, kot vsi tvoji sošolci, začetniki — s trdnim upanjem na zboljšanje.

Tolažila te je v vsem narava, katere lepote se nisi nikdar naužil do dna. Saj si jo občudoval v vseh njenih spremembah, toda nisi se je dovolj nagledal, ker si jo prezgodaj zapustil. Ljubil si gozdove, travnike, rože in planine. Zeleno Pohorje te je zvaljalo v svoje naročje. Hodil si nanj z ljubeznijo, ker si našel v temnih pohorskih gozdovih zaklad, zavetje v težkih urah pred kruto realnostjo in pusto brezobzirno vsakdanjostjo.

Kako hudo nam je, Pepo, ker si moral zaključiti svojo življenjsko pot v najlepšem cvetju, v 21. letu.

Listje počasi odpada, za njim ostajajo sveže rane.

Zalostno sameva jesensko cvetje po vrtovih... K-a.

Friderik Repovš

V ponedeljek 9. t. m. smo spremljali k večnemu počitku tovariša Friderika Repovša.

Omahnil je kot se zruši mogočen in trden hrast, zadet od strele, umrl je na posledicah nesrečnega padca, v letih, ko bi s svojo krepko naravo lahko kljuboval še vsem težavam in udarcem življenja. — Umrl je iskren tovariš, poštenjak in značajek — umrl je mož.

Kadar sreča naš kmetijski človek po dolgem času svojega prijatelja ali znanca, ga vpraša: »Ali si zdrav?« Ni to samo iz vljudnosti, marveč zato, ker mu želi zdravja, ki je največje bogastvo.

Kadar je kdo tako vprašal pokojnega Repovša, je lahko že vnaprej vedel, kakšen odgovor bo dobil. Tako duševno zdravih in telesno odpornih učiteljev je malo med nami. Samo zdrave se je odražalo v vsaki njegovi kretnji, v odgovorih, vprašanjih in debati. Z užitek sem ga opazoval, kadar je kadil in pri tem žigosal krivičnike, ki jim je znal pošteno izprašati slabo vest. V družbi je razvijal zdrave nazore o položaju učiteljstva, o pravnih odnošajih napram staršem, javnosti in vsem, ki se zanimajo za razvoj in napredek šole in učiteljstva. Kar je nosil v srcu, je kazal povsod; vse življenje je govoril tako, kakor je mislil. Bil je poštenjak ter ga bodo pogrešali vsi, ki jim je resnica — čednost.

Zadnje čase je zaradi padca bolehal, telo je pešalo, duh pa je spremljal učiteljska vpra-

Pepetu Mohorku!

Na grobu ti cvetejo krizanteme kot tih pogled, kot smehljajoč pozdrav šumečih, poluvelih že dobrav — in kakor ti, na vekomaj so neme.

V. Moč.

Pepo, ali je mogoče, da si utihnil, da te ni več med nami, ki smo te imeli radi, da ti je zamrl na ustnih prežerni smeh, s katerim si tako razkošno razpolagal?! Da, čudili smo se tvoji veselji naravi vsi, ki smo te poznali globlje, ki smo vedeli, da je to le krinka, ki si jo nadeneš, ko si v družbi. Težko nam je bilo ob misli, da si v resnici ves drugačen, da v samoti neizmerno trpiš, da si prikrajšan, da nimaš tega, kar imamo mi — da ti manjka ljubo zdravje.

Nikdar nisi pomišljal, če si lahko ustregel tovarišu. Vsi smo vedeli, da je Pepo vedno na uslugo, bodisi s podporo ali z dobro voljo.

da je vredno sporočiti v svet... tako je zapisal šolski upravitelj, naš tovaris Ivan Lampič, ki je v prijetni družbi vse soseske in gostov, ki so prispeli iz Šelške doline in od drugod, otvarjal novi prosvetni hram v Martinjvrhu, na državni meji proti Italiji.

V romantike polnem planinskem okolju škofjeloškega gorovja, se je dvignila z brezprimerno ljubeznivo domačino iz tal šola, ki pomeni vsej šolski občini najlepše plačilo za njih prizadevanja in trud. Dolgih osem let je bilo treba, da se je načrt uresničil... Zdej pa stoji na obronkih naših planin hramček, ponosita enorazrednica, lična in lepa, mlada in ustrežajoča vsem šolskim in sodobnim zahtevam. Planinski slog so ji dali. Svojevrstno arhitekturo, ki pa se tako učinkuje odraža, da imamo pri nas gotovo le malo ali nič takih »hribovskih« enorazrednic. Kakor vila stoji, ter pogledava s svojega 954 m visokega položaja na vzpetine, doline in zaseke, razporejene krog in krog sebe, nanizane kakor v prelestnem vencu...

K otvoritvi se je nabralo kar presenetljivo visoko število vnetih ljubiteljev naše šole. Ne mislimo pri tem domačinov, ki so prihili iz vseh zaselkov in grap in koticov polnoštevilo, marveč onih gostov, ki so imeli daljšo pot, pa so vendar prinesli mladi kulturni sestri svoje tople pozdrave.

Slavje je pričelo s prigodnim nagovorom domačina, tov. Lampiča, nakar je izvršil blagoslov župnik od Sv. Lenarta, g. Šinkovec.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— Problem šolstva na Koroškem je ostal slejkoprej nerešen. L. 1935. je bilo 88 utrakvišnih šol. Učna metoda je na teh šolah takale: Dokler otroci ne razumejo učitelja v nemščini, naj se pogovarjajo z njim v domačem dialektu. Jasno je, da slovenski otroci slovenskega pismenega jezika ne bodo nikdar znali. (»Slovenec« 9. X.)

— Osem visokih šol za učitelje bo uredilo nemško prosvetno ministrstvo. V teh šolah bodo skupno živeli profesorji in učenci, obvezen bo med drugim tudi pouk ljudske glasbe in diletantskega igranja. (»Slovenski dom«.)

— Premeščenja. »Nova doba« od 6. XI. piše: Iz Štor je premeščen v Prevorje vnet sokolski delavec Perko. Na Prevorju so sami moški učitelji, v Štorah pa razen upravitelja same ženske. Sedaj imamo v Štorah celo več učiteljskih moči kot razredov.

— Angleški katoličani vzdržujejo 1230 osnovnih in 532 srednjih šol. Tu niso vsote katoliške šole na Škotskem. (»Nedelja« 8. XI.)

— Nova osnovna šola v Kranju, ki naj bi se gradila v Kranju, bi stala z opremo in zemljiščem po prejšnjih načrtih 10.000.000 din. Novemu občinskemu odboru se zdi predraga in zidala se bo najbrž šola, ki bo stala z opremo in zemljiščem vred le 5 milijonov. (Po »Gorenjcu« 7. XI.)

— Generalni konzul v Düsseldorfu je rekel med drugim: Prosil bi domovino, da mi pošlje vsaj še 2 katoliška duhovnika in vsaj še 4 učitelje. (»Slovenec« 4. XI.)

— Pomožna šola v Ljubljani je proslavila letos svojo 25-letnico obstoja.

— O učiteljstvu piše »Revija« iz Niša: »Učitelji so bili in ostanejo nositelji nacionalnih vrlin, ljubezni do kralja in domovine, resnice, svobode in demokracije. Niti v najtežjih trenutkih naše nacionalne prošlosti se učiteljstvo ni odreklo ne eni od teh vrlin in tudi danes, v časih splošne zmede in velike napetosti med narodi, bo učiteljstvo, ako bo v nevarnosti obstanek naše narodne države, prvo na braniku za kralja in domovino. (Po »Slovenskem narodu« od 4. XI.)

Učiteljski pravnik

VAŽNE RAZSODBE DRŽ. SVETA.

V. Nastavniki meščanskih šol — prevedba po § 62/24 fin. zakona 1932./33.

Nastavniki meščanske šole B. N. je odobilo ministrstvo prosvete prošnja za prevedbo v VI. položajno skupino z rešenjem S. N. br. 13.306/34 z dne 4. II. 1936. — Proti temu rešenju se je imenovana pritožila na državni svet, ki je odločil z rzsodbo Br. 8683/36 z dne 30. III. 1936., da se mora prevesti po odredbi § 62/24. f. z. 1932./33. v VI skupino z dnem, ko je dovršila 15 let državne službe iz razlogov, ki jih navajamo dobesedno:

»Po § 62 t. 24 Fin. zakona za 1932/33 g. činovnici rasporedjeni po strukama § 45 t. 2 č. zin. zak. od 31 III 1931 g. sa fakultetskom ili višjom stručnom spremom posle 15 godina službe (državne) prevode se u VI pol. grupu zvanja, koja su rasporedjena po strukama po § 45 t. 3 (tri) č. z. a u vezi § 257 t. 1 č. z. Iz ovoga zakonskoga propisa proizlazi da zakonodavac pod višom stručnom spremom nije mislio na višu stručnu spremu koja bi bila ravna fakultetskoj, jer da se to htelo, onda bi u tom slučaju bilo izričito navedeno »sa fakultetskom ili njoj ravnoj višoj stručnoj spremi, medjutim kao se u pomenutom zakonskom propisu ne traži, da je viša stručna sprema ravna fakultetskoj, to proizlazi, da se »višom stručnom spremom« ima uzeti ona stručna sprema koja je viša od potpune srednjoškolske spreme po § 45 t. 2 č. z. Iz akata predmeta vidi se, da tužilja pored svršene učiteljske škole sa ispitom zrelosti ima osposobljenje za službu u (višim pučkim) građanskim školama, za dokaz čega podnosi svjedodžbu Državnog ispitnog povjerenstva za

Po službi božji so prednašali učenci dolgo vrsto deklamacij, čijih avtor je bil g. upravitelj sam. Osobito je zavzel »Manifest mladine«, ki je izražal hvaležnost dece graditeljem in vsem, ki so pripomogli, da se je razklenil Martinjvrh okov in zadihal novo kulturno življenje. Slavnostni govor je pripadel tov. upravitelju, pozdrave občine Zeleznikov je prinesel župan g. Zumer, prijeto pa se je dojmila tudi pesnitev župnika g. Hribarja iz Zalega loga. Iskrene čestitke je izročil nadalje za JUU — Škofja Loka tov. Janko Sicherl iz Škofje Loke, želeč, naj bi bil novi prosvetni hram čvrsta triglavska predstraža v ljubezni do domovine. Po deklamaciji Naš dom (Jelovčan Marija) so otroci ljubko peli. Spretno izbrana skupina narodnih pesmic z državnim himno na koncu je zaključila slavje, potem pa so bili otroci po prilikah pogoščeni, gostje pa so si ogledali prostore.

— Praktični učiteljski izpiti na drž. učiteljski šoli v Ljubljani se bodo v decembrskem roku začeli v petek 4. decembra 1936, ob 8. uri dopoldne. Kandidatje naj svoje pravilno opremljene prošnje za pristupitev k izpitu vložijo uradnim potom pravočasno tako, da bodo vsaj do 1. decembra v rokah izpitnega odbora, sami pa naj se zglasijo pol ure pred začetkom izpita v direktorjevi pisarni. Zakasnele prošnje kakor tudi zamudniki pridejo v poštev šele za prihodnji izpitni rok v aprilu 1937. Posebna obvestila se kandidatom ne bodo razpošiljala. — Izpitni odbor.

— Minister Spaho je imel na svojem potovanju po Bosni in Hercegovini govor, kjer je dejal med drugim: Državni uslužbenec je zato tu, da služi narodnim interesom, da se zakoni ne izrabljajo in da se narodu v našem primeru pomaga. To je potrebno, ker je zadovoljen narod steber vsake države. (»Slovenec« 5. XI.)

— Pasus — kako misli učiteljska organizacija zaščiti odpuščeno učiteljstvo — v poročilu zborovanja sreskega društva za Kranj ponatiskuje »Domoljub« z dne 4. XI.

— Ob otvoritvi nove šole na Martinjvrhu hvali »Domoljub« od 4. XI. posebno šolskega upravitelja Lampiča, ki je bil duša vsega. Hvali tudi njegovo delo v šoli.

— Zaplenjeni brošuri. »Delavska politika« od 4. XI. piše: Oblast je zaplenila brošuri: Fran Erjavca »Za staro pravdo« in Jurij Skobec »Kaj hoče kmečko-delavska zveza« (Jurij Skobec je psevdonim Frana Erjavca). Obe brošuri sta izšli leta 1920. v Učit. tiskarni, kjer se je takrat tiskal tudi socialistični »Napreje«, pri katerem je sodeloval tedaj g. Fr. Erjavca, sedaj šef v prosvetnem ministru. Vsako razširjenje ali izposojanje teh brošur je prepovedano, na kar opozarjamo zlasti knjižničarje, da ne bodo prišli v navzkrižje z zakonom. Notico so posneli tudi »Slov. narod« od 5. XI. in »Jutro« od 6. XI., omenil pa celo »Slovenec« od 7. XI. in »Mariborski večernik« od 5. XI.

— Porušena avtoriteta. Pod tem naslovom prinaša »Zbor« od 5. nov. tudi sledeče: Zgodi se s tem, da država ne vzame svojih uslužbenecv napram tretjim osebam v zaščito, da jim daje take plače, da ne morejo stanu primerno živeti, da jih samo na različne načine ponižuje itd. itd. — Ugled se pa vzame uslužbenecv tudi s tem, da se jih ob vsakem času, ne da bi bili za to prosili in ne za kazni, prestavlja iz kraja v kraj. Kako naj si varuje učitelj ali pa kak drug uslužbenec avtoriteto, če mu sme zadnji politični priganjač priti s pretivjo. — Kako naj otroci spoštujejo svoje učitelje, če pa vedo, da je treba kakemu prenapetemu kričaču samo namigniti,

učiteljsku službu u višim pučkim školama u Zagrebu od 9 X 1919 g. br. 10 o položenom ispitu osposobljenja za (više pučke) građanske škole i da je na osnovu ovoga, a kao učiteljica građanske škole, dobila povišenje prinašateljnosti za 10% iz člana 7 zak. o činovnicima iz 1923 g., shodno presudi Državnog saveta od 13 IX 1926 g. br. 27.978.

Donošenjem pak pomenutog § 62/24 htelo se, da se nastavnica, koji imaju višu stručnu spremu od one koja je potrebna po Zakonu o narodnim školama za učiteljice narodnih škola, pošto imaju višu spremu od učiteljica narodnih škola, dati mogućnost većeg napredovanja. Za slične slučajeve postojala je ranija odredba u čl. 7 Zak. o čin. od 1923 god. po kojoj su službenici sa većom školskom spremom od one koje se traži za struku dobijali i veće prinadležnosti, kakav je slučaj bio i sa tužiljom. — Imenovana je nakon položenog ispita osposobljena za (više pučke) građanske škole postavljena za nastavnicu višje devojčake škole u Varaždinu, dekretom Pokrajinske uprave za Hrvatsku i Slavoniju od 8 XII 1919 g. br. 43.483.

Po ranijim zakonskim propisima ovaj »ispit osposobljenja za (više pučke) građanske škole« davao je kvalifikacije za nastavnice građanskih škola, sve do osnivanja nižeg tečaja pedagoških škola.

A da je pak ovaj »ispit osposobljenja« izjednačen sa nižim tečajem više pedagoške škole vidi se i iz odredbe § 60 t. 2 prelaznih naredjenja zakona o gradj. školama od 5 XII 1931 g., po kojemu se za nastavnice mogu prevoditi: svi dosadnji nastavnici (učitelji) građanskih škola koji su svršili nižji tečaj više ped. škole sa diplomskim ispitom, kao i oni koji su položili ispit osposobljenja za građanske škole, ili kojima je to zvanje priznato po dosadanjim zakonima i zakonskim odredbama. Osim toga i Glavni prosvetni sa-

Uporabljajte

šolski

svinčnik

»SLOVENIJA«

»SLOVENIJA«

ker je zelo dober in poceni

vet na svom 2005 redovnom sastanku od 26 aprila 1934 g. Sn. br. 305/34, dao je mišljenje, da tužilja ima višu stručnu spremu u smislu § 62 t. 24 Fin. zakona za 1932/33 god.

Sa izloženog položeni ispit osposobljenja za (više pučke) građanske škole ima se smatrati kao viša stručna sprema po § 62 t. 24 Fin. zak. za 1932/33 god. »

VI. Kontraktualci — priznanje položaja pri sprejemu u državno službu.

Kontraktualni učitelj B. J. je bil sprejet v drž. službu in postavljen za uradniškega pripravnika z nad 3 leti službe.

Proti rešenju se je imenovani pritožil na drž. svet, ki je odločil z rzsodbo br. 24.691/35 z dne 5. XII. 1935., da se tožba odbije, s tem da plača 400 Din takse.

Državni svet je utemeljil rzsodbo z razlogi, ki jih navajamo dobesedno:

»Osporenim rešenjem priznato je tužiocu za penziju vreme u iznosu od 3 god. 8 meseci i 26 dana koje je delom proveo kao učitelj u raznim krajevima Italije a delom kao kontraktualni učitelj u našoj državi.

Tužilac napada osporeno rešenje zato što je postavljen za činovničkog pripravnika a ne za činovnika IX grupe. Navodi da u smislu § 58 stav 2 Zakona o činovnicima za vreme službe u Italiji i kontraktualnom službom u našoj državi ispunjava uslove iz §§ 12 i 13 pom. zakona i da je upravna vlast imala da ga postavi za činovnika IX grupe.

Navodi u tužbi su neosnovani. Po stavu 2 § 58 pri prelazu iz kontraktualne službe u službu građanskog reda upravna vlast »može« da odredi grupu koju bi službenik mogao imati po ovom zakonu da je vreme kontraktualne službe proveo u službi građanskog reda. Iz ove odredbe nikako ne proizlazi obaveza upravne vlasti da »mora« da odredi odgovarajuću grupu. Ovo naročito s obzirom na činjenicu da je zakonodavac upotrebio reč »može« kao i na stav 3 istog propisa. »

VII. Sprejem u državno službu po nad desetletni prekinutvi.

Mladinska matica

— mm Krajska ocena zadnjih naših rednih publikacij je izšla tudi v 11. številki »Vigredie. Med drugim pravi ta list: Takoj ob začetku početnice so otroci vse te knjige prav pridno prenašali tja in sem, pravega veselja pa niso imeli z njimi, dokler jim nisem v razgovorih pomagala do jedra in tu pa tam dostavila kaj iz naše najbližje okolice.

— mm Reklamno notico o prvi številki »Našega roda« sta prinesla poleg naših listov tudi zagrebska »Istra« in »Mariborer Zeitung« od 6. novembra.

— mm 18.000 izvodov prve številke »Našega roda« je bilo odposlanih te dni na šole, tako da je številka ponovno pošla. Dodatni naročniki bodo morali potrpeti za nekaj dni. Prosimo cenj. poverjenike, da nam število eventualnih dodatnih naročnikov pošljejo čimprej.

— mm Še nekaj kompletnih garnitur publikacij Mladinske matice imamo in jih oddamo — torej 4 knjige s celotnim letnikom »Našega roda« po 22,50 din.

— mm Za revne šole oddajamo posamezne številke »Našega roda« po 20 par — to seveda le pri naročilu nad 20 izvodov. Kjer učenci zaradi revščine nimajo knjig, imate za nekaj dinarjev čitva za ves razred. Na razpolago so tudi lanske številke, razen pete.

— mm Druga številka »Našega roda« je že v tisku. Še lepša in še bogatejša bo od prve. Na 40 straneh je zopet najraznovrstnejše gradivo naših najboljših mladinskih pisateljev in pesnikov. Pri ilustrativnem delu pa sodeluje sedem naših najboljših ilustratorjev.

— mm Knjige Mladinske matice za I. 1936. ocenjuje »Ženski svet« v svoji novembrski številki takole:

Založba Mladinske matice je zopet prinesla našim malim in najmanjšim novih, lepih darov. Smotrene roke so izbrale gradivo in ga predale otroku z namenom, vzgojiti ga v zdravega, realnega človeka, predstavljajoč mu sedanost brez okrasov in brez laži.

Oskar Hudales je postavil dejanje svojega delca »Postelja gospoda Fibriha« v Savinjsko dolino, osrčje slovenske zemlje. Pokazal je krizo kmetijstva in lesne trgovine v naših krajih. Čisto odkrito je osvetlil težko življenje lesnih delavcev, splavarjev in obrtnih vajencev i s številkami podprl sliko izrabljanja. Tudi na krivdo je opozoril, ki jo nosijo nekateri.

Tone Seliškar je napisal v lepem, tekočem jeziku knjižico: »Bratovščina sinjega galeba«. Pokazal je, kako je le v skupnem in složnem delu, z voljo in pogumom mogoče doseči napredek in boljšo bodočnost. To osnovno misel je pisatelj spretno povezal in jo vstavil v nenavadne okoliščine. Celota bo izredno ustrežala romantičnemu nastrojenju doraščajoče mladine.

Adam Milkovič je v svojih »Barakah« posegel v svet najbednejših iz predmestja. Lahko bi bil to storil bolj odločno in pokazal tudi vzročne zveze, ki vodijo do velikih socialnih razlik našega časa. Knjižica je napi-

Bivšemu učitelju B. V. je ministrstvo prosvete z rešenjem O. N. br. 73.910 z dne 11. XI. 1935. odbilo prošnja za ponovni sprejem u državno službu. — Proti rešenju se je B. V. pritožil, a državni svet je tožbo zavrnil z rzsodbo Br. 4907/36 z dne 10. III. 1936, s tem, da plača tožilec takso 400 Din. Tožba je bila odbita iz razlogov, ki jih navajamo dobesedno:

»Po § 86 Zakona o nar. školama, učitelj koji je bio van učiteljske službe više od pet a manje od deset godina, može se ponovno primiti u učiteljsku službu, ako ponovo položi praktični učiteljski ispit i ako dokaže da njegovu dotadanje vladanje i zanimanje neće škoditi učiteljskom pozivu.

Po ovom zakonskom propisu za ponovan prijem u učiteljsku službu, traži se pored ostalih uslova i taj, da je bivši učitelj bio van učiteljske službe manje od deset godina.

Iz akata predmeta utvrđuje se da je tužilac, u momentu donošenja rešenja o odbijanju molbe za ponovan prijem u službu, bio preko deset godina van učiteljske službe, pa shodno gore navedenom zakonskom propisu nije mogao biti ponovno primljen u državnu službu.

Neumestan je navod tužioca da u momentu podnošenja molbe još nije bio deset godina van učiteljske službe, sa razloga što za primenu § 86. pom. zakona nije odlučan momenat podnošenja molbe, već momenat donošenja rešenja, pošto od diskrecije upravne vlasti zavisi kad će se uzeti molba u postupak i po istoj doneti rešenje. »

Učiteljska tiskarna

— t Zvezki z napisanimi vzorci po monopskijih vzorcih. Lepopisnica od 1. do 8. razreda. Lepopisnica v cirilici štev. 1—3, znižana cena: 100 komadov Din 25 — pri odjemu nad 2000 komadov, poštnine prosto. Za cenjena naročila se priporočata Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njena podružnica v Mariboru.

sana s toplino in bo pozitivno vplivala na mehko otroško dušo.

Josip Ribičič in Albert Širok sta v »Kresnicah« zbrala zanimivosti vseh vrst. Izsledki znanosti, tehnične pridobitve, opisi prirodnih pojavov, praktični nasveti, kritika in predvsem ostra obsodba vojne, vse to bo otroka zanimalo in mu širilo obzorje.

»Čurimurčki« Josipa Ribičiča v tako prsrčno preprosti obliki podajajo kos življenja iz prirode. Ti so za naše najmlajše.

Vse knjižice so okusno opremljene s posrečenimi, mestoma odličnimi ilustracijami. Mamice naj ne pozabijo nanje, ko bodo izbirale darila za svoje malčke. S. E.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

— p Proslava 70-letnice ravnatelja Mateja Hubada. Učiteljsku Ljubljane in bližnje okolice sporočamo, da je Hubadova župa iz tehničnih razlogov odločila proslavo 70-letnice ravnatelja Mateja Hubada od 6. novembra na ponedeljek, 16. t. m. Ponovno vljudno vabimo mestno in okoliško učiteljstvo, da se udeleži proslave zaslužnega kulturnega delavca, ki bo ob 20. uri v filharmonični dvorani (Kino Matica).

— p Pevski tečaj. Zadnja 2 tečaja sta dobro uspela. Posebno dobro je bil obiskan tečaj za ženski zbor, ki je svoj part tudi temeljito nastudiral. Prihodnji tečaj za mešani zbor bo med božičnimi počitnicami od 4. do 7. januarja prihodnjega leta. Datum tečaja smo fiksirali že danes zato, da si vsak svoje posle uredi tako, da ne bo trpel obisk na tečaju. Za ta tečaj ne bomo sprejemali opravičil. Kdor se tega tečaja ne udeleži, ne bo mogel na koncertu nastopiti. Tudi za koncert smo datum že fiksirali, i. s. prvi ponedeljek v februarju. Do tečaja prosimo vse pevce, da program doma pridno študirajo.

Šolski radio

— r VIII. teden. Torek, 17. novembra in petek, 20. novembra bo predaval tovaris Josip Lapajne: »Ob vencu jugoslovanskih obmejnih krasot; na Ohridsko jezero, na Skadarsko jezero in južni Jadran.« Potopisne slike. Pripravite zemljevid Jugoslavije! Razgled s planine na Krvavcu; Gorenjska ravan in višavje, obmejni obrtonki. — Na vlaku: Novi Sad, Beograd, Mladenovac; z vozom na Topolo, Arandelovac, Z Moravsko železnico preko Niša v Skoplje (Šar planina, Ljuboten, Aleksandrov vrh); z avtobusom na Tetovo, Gostivar, Debar, Strugo, Ohrid; z avtom k Sv. Naumu. S poštnim avtom v Bitolj (Kajmakčalan, Perister, Prespansko jezero). Z železnico v Prilep, Veles, Skoplje, Kosovo polje, Peč. Z avtobusom preko Čakov planine, Andrijevice v Podgorico. Po železnici na Skadarsko jezero. Z ladjo v Virpazar; z vlakom